

โรคบาดทะยักและบาดทะยักในเด็กแรกเกิด

(Tetanus and Tetanus neonatorum)

ในปี พ.ศ. 2555 (ค.ศ. 2012) สำนักระบาดวิทยา ได้รับรายงานผู้ป่วยโรคบาดทะยักและบาดทะยักในเด็กแรกเกิดรวม 103 ราย อัตราป่วย 0.16 ต่อประชากรแสนคน เสียชีวิต 7 ราย อัตราตาย 0.01 ต่อประชากรแสนคน อัตราป่วยตาย ร้อยละ 6.80 เมื่อพิจารณาในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2546 - 2555 ค.ศ. 2003 - 2012) โดยภาพรวมอัตราป่วยมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่องจนถึงปี พ.ศ. 2551 (ค.ศ. 2008) เพิ่มขึ้นเล็กน้อยในปี พ.ศ. 2552 และลดลงในปี พ.ศ. 2555 อัตราป่วยตายมีแนวโน้มขึ้น ๆ ลง ๆ อยู่ระหว่าง ร้อยละ 3.97 - 10.00 โดยภาพรวมมีแนวโน้มลดลง ในปีนี้สูงกว่าปีที่แล้ว (รูปที่ 1)

จังหวัดที่พบผู้ป่วยสูงสุด 10 อันดับแรก ได้แก่ เชียงราย 1.5 ต่อประชากรแสนคน เลย (0.80) ศรีสะเกษ (0.69) จันทบุรี (0.58) ภูเก็ต (0.56) ระนอง (0.55) ฉะเชิงเทรา (0.44) อุตรดิตถ์ (0.43) เพชรบุรี (0.43) และน่าน (0.42) (รูปที่ 2)

บาดทะยัก ไม่รวมบาดทะยักในเด็กแรกเกิด (Tetanus excluded Tetanus neonatorum)

ในจำนวนผู้ป่วย 103 ราย เป็นผู้ป่วยบาดทะยัก (excluded tetanus neonatorum) 99 ราย ร้อยละ 96.12 อัตราป่วย 0.15 ต่อประชากรแสนคน เสียชีวิต 7 ราย อัตราตาย 0.01 ต่อประชากรแสนคน อัตราป่วยตาย ร้อยละ 7.07 เมื่อเทียบกับปีก่อนอัตราป่วยและอัตราตายลดลง ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา โดยภาพรวม อัตราป่วยมีแนวโน้มลดลง และอัตราป่วยตายโรคบาดทะยักลดลงจากปีที่แล้ว อัตราป่วยและอัตราป่วยตายสอดคล้องกับโรคบาดทะยักในภาพรวม

พบผู้ป่วยตลอดปี เดือนละ 6 - 12 ราย พบผู้ป่วยสูงสุด 12 ราย ในเดือนมิถุนายน รองลงมาคือ ตุลาคม 11 ราย และมีนาคม 10 ราย พบผู้ป่วยต่ำสุด 6 ราย ในเดือนมกราคม กรกฎาคม กันยายน และพฤศจิกายน เฉลี่ยเดือนละ ประมาณ 8 ราย

พบผู้ป่วยทุกกลุ่มอายุ กลุ่มอายุตั้งแต่ 65 ปีขึ้นไป อัตราป่วยสูงสุดเท่ากับ 0.61 ต่อประชากรแสนคน รองลงมาคือ กลุ่มอายุ 55 - 64 ปี (0.32) และกลุ่มอายุ 45 - 54 ปี (0.19) (รูปที่ 3)

เพศชายพบมากกว่าเพศหญิง อัตราส่วนเพศหญิงต่อเพศชาย เท่ากับ 1:1.61 สัญชาติไทย 82 ราย ร้อยละ 82.83 พม่า 10 ราย (10.10%) ลาว 5 ราย (5.05%) และกัมพูชา 2 ราย (2.02%)

ผู้ป่วยมีอาชีพเกษตรกรรมมากที่สุด 28 ราย ร้อยละ 28.28 รองลงมาคือ รับจ้าง 26 ราย (26.26%) งานบ้าน 16 ราย (16.16%) อื่น ๆ 13 ราย (13.13%) นักเรียน 4 ราย (4.04%) ค้าขาย 2 ราย (2.02%) และข้าราชการ 2 ราย (2.02%) ผู้ป่วยส่วนใหญ่อยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล 73 ราย ร้อยละ 73.74 ในเขตเทศบาล 26 ราย (26.26%)

ภาคเหนือ อัตราป่วยสูงสุด 0.30 ต่อประชากรแสนคน รองลงมาคือ ภาคกลาง (0.14) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (0.12) และภาคใต้ (0.12) ไม่แตกต่างกับภาพรวมของ 4 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2551 - 2554) (รูปที่ 4)

ผู้ป่วยส่วนมากเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลศูนย์/โรงพยาบาลทั่วไป ร้อยละ 72.72 โรงพยาบาลชุมชน (12.12%) โรงพยาบาลเอกชน (10.10%) สถานีอนามัย (5.05%)

จากรายงานสอบสวนโรคบาดทะยักที่สำนักระบาดวิทยา ได้รับ 1 ฉบับ พบผู้ป่วย 1 ราย อายุ 57 ปี อยู่ที่ตำบลป่าแดด อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย เริ่มป่วยในวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2555 ด้วยอาการไข้ ปวดขากรรไกร อ้าปากไม่ได้ ไปรับการรักษาครั้งแรกที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลป่าแดด วันต่อมามีอาการคอแข็ง ไปที่โรงพยาบาลแม่สรวย ถูกส่งไปรักษาต่อที่โรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์แพทย์วินิจฉัยโรคบาดทะยัก ผู้ป่วยมีประวัติ 15 วันก่อนป่วย ได้รับอุบัติเหตุซึ่งจักรยานยนต์ล้ม และท้อไอเสียทับหัวแม่เท้าซ้ายเป็นแผลลึก ซ้ำยารักษาแผลเอง และไม่ได้ฉีดวัคซีนป้องกันโรคบาดทะยัก

โรคบาดทะยักในเด็กแรกเกิด (Tetanus neonatorum)

ในจำนวนผู้ป่วยโรคบาดทะยักรวม 103 ราย มีรายงานผู้ป่วยโรคบาดทะยักในเด็กแรกเกิดเพียง 4 ราย ไม่มีผู้เสียชีวิต ร้อยละ 3.88 เพิ่มขึ้นจากปีที่แล้ว 3 ราย เป็นชาวพม่า 2 ราย ลาว 1 ราย และไทย 1 ราย

สรุป อัตราป่วยและอัตราตายของโรคบาดทะยักในประเทศพบว่าไม่สูงมาก ส่วนใหญ่พบอัตราป่วยสูงในจังหวัดแถบชายแดน

บาดทะยักในผู้ใหญ่พบว่าประชาชนยังไม่ตระหนักถึงอันตรายของโรคและการป้องกัน ดังนั้น จึงควรเน้นการให้สุขศึกษาประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึง

โรคบาดทะยักในเด็กแรกเกิดมีอัตราป่วยต่ำและไม่พบการเสียชีวิต น่าจะเป็นผลจากกระทรวงสาธารณสุขมีนโยบายให้ความสำคัญเรื่องการให้วัคซีนป้องกันบาดทะยักในการบริการดูแลมารดาและทารกในระหว่างการตั้งครรภ์ การคลอดและหลังคลอดอย่างเหมาะสม

จากการสำรวจความครอบคลุมของการได้รับวัคซีนขั้นพื้นฐานและวัคซีนในเด็กนักเรียนปี พ.ศ. 2551 โดยสำนักโรคติดต่อทั่วไป กรมควบคุมโรค พบว่า ความครอบคลุมเฉลี่ยของการได้รับวัคซีนบาดทะยักในมารดาอย่างน้อย 2 เข็มก่อนการคลอด ร้อยละ 96.7 และความครอบคลุมของการได้รับวัคซีนครบถ้วนในเด็กอายุครบ 1 ปี จากการสำรวจ พบว่า ความครอบคลุมของการได้รับวัคซีนดีทีพี ครบ 3 ครั้ง ร้อยละ 98.7 และความครบถ้วนถูกต้องของการได้รับวัคซีนดีทีพี ร้อยละ 93.6⁽¹⁾

ผลการศึกษาในต่างประเทศด้วยวิธีการทบทวนรายงานการศึกษาวิจัยอย่างเป็นระบบ เรื่องมาตรการที่ลดการเสียชีวิตจากโรคบาดทะยักในเด็กแรกเกิดในประเทศที่มีรายได้ต่ำจนถึงปานกลาง พบว่า ในโคลัมเบียและอินเดีย การให้วัคซีนป้องกันบาดทะยักในหญิงตั้งครรภ์และหญิงวัยเจริญพันธุ์อย่างน้อย 2 ครั้งสามารถลดการเสียชีวิตจากบาดทะยักในเด็กแรกเกิดได้ร้อยละ 94 (CI 80 - 98%) และมีรายงานการศึกษา 12 เรื่อง ที่ศึกษาถึงการดำเนินงานในชุมชนเพื่อลดการเสียชีวิตของทารกแรกเกิด ได้แก่ การให้วัคซีนป้องกันบาดทะยักในมารดา การรักษาความสะอาดอย่างถูกต้องในการทำคลอด การช่วยชีวิตทารกแรกเกิด การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ การดูแลรักษาความสะอาดสะดือเด็ก และการป้องกันการติดเชื้อในทารกทำให้ลดการเสียชีวิตในทารกแรกเกิดได้ร้อยละ 24⁽²⁾

เอกสารอ้างอิง

1. กลุ่มโรคติดต่อที่ป้องกันได้ด้วยวัคซีน สำนักโรคติดต่อทั่วไป กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. การสำรวจความครอบคลุมของการได้รับวัคซีนขั้นพื้นฐาน และวัคซีนในนักเรียน พ.ศ.2551. พิมพ์ครั้งที่ 1, 2548.

2. Adeel Ahmed Khan, Aysha Zahidie and Fauziah Rabbani. Interventions to reduce neonatal mortality from neonatal tetanus in low and middle income countries-a systematic review. BMC Public Health 2013, [cited 2013 June 5]; 13:322. Available from: URL:<http://www.biomedcentral.com/1471-2458/13/322>

ผู้เรียบเรียง

บวรพรรณ ดิเรกโกศ

บรรณาธิการวิชาการ

พญ.คารินทร์ อารีย์โชคชัย

Fig. 1 Reported Cases of Tetanus per 100,000 Population and Case Fatality Rate, by Year Thailand, 2003-2012

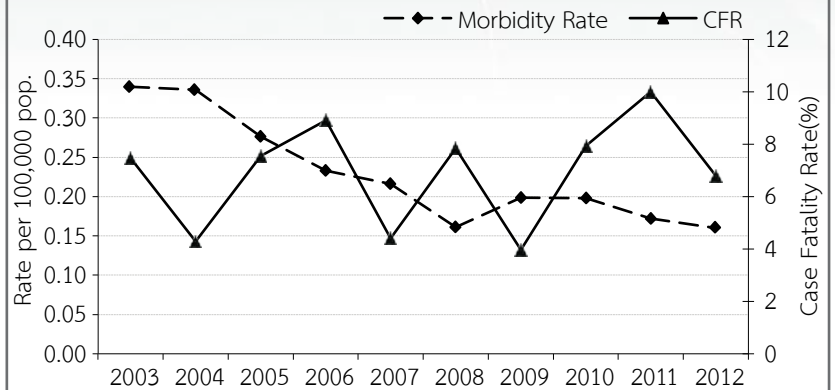

Fig. 3 Reported Cases of Tetanus by Age-group, Thailand, 2012

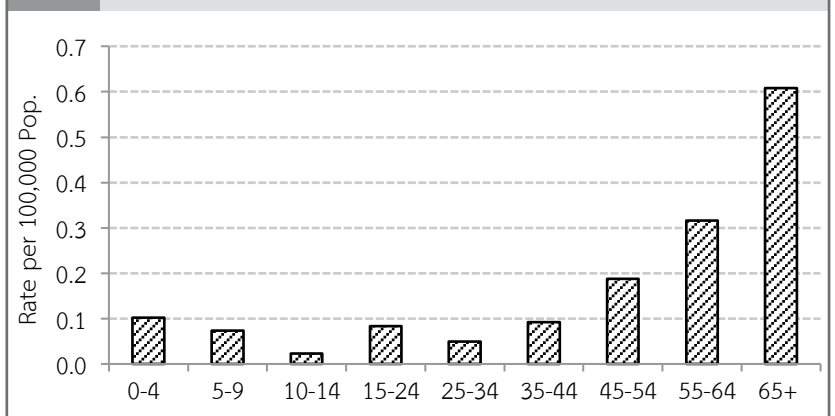

Fig. 4 Reported Cases of Tetanus per 100,000 Population, by Region, Thailand, 2008 - 2012

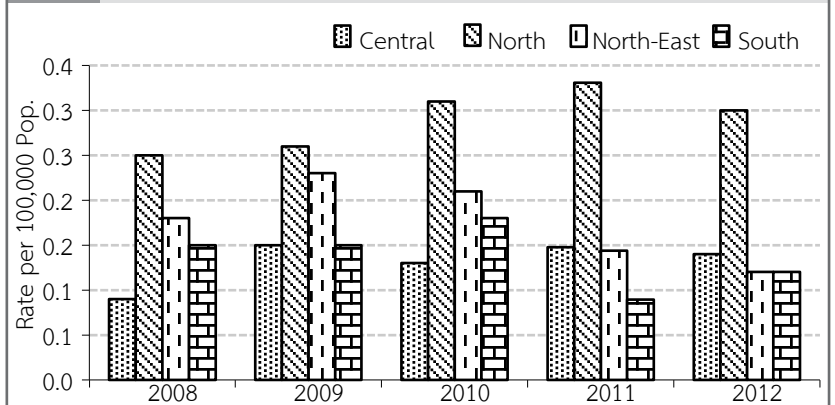
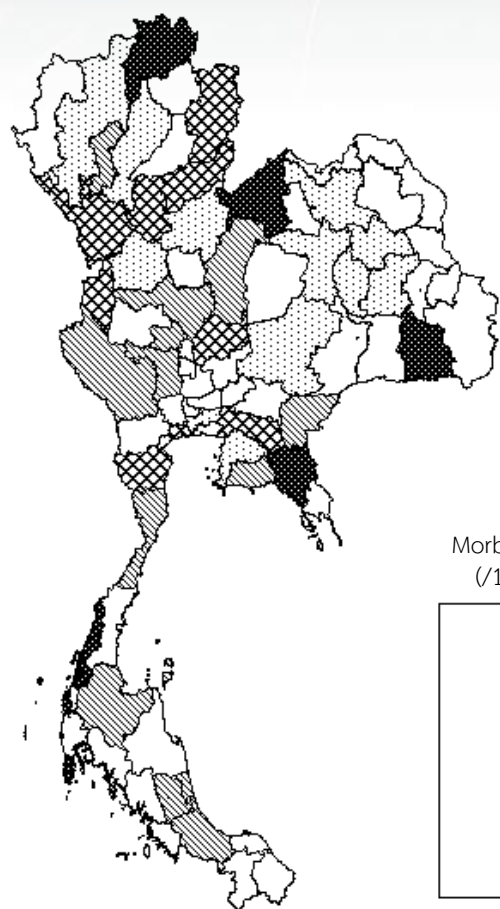

Fig. 2 Reported Cases of Tetanus (Included Tetanus neonatorum) per 100,000 Population by Province, Thailand, 2012

Morbidity Rate
(/100,000)

Number of
provinces

	0	(39)
	< 0.16	(12)
	0.16 - 0.32	(12)
	0.33 - 0.48	(8)
	0.49 +	(6)

Top Ten Leading Rate

1. Chiang Rai	1.50
2. Loei	0.80
3. Si Sa Ket	0.69
4. Chanthaburi	0.58
5. Phuket	0.56
6. Ranong	0.55
7. Chachoengsao	0.44
8. Uttaradit	0.43
9. Phetchaburi	0.43
10. Nan	0.42